

چطور فیلمنامه بنویسیم؟ چگونه منتقد فیلم شویم؟

چه جوری کارگردان شویم؟... ۱۰ پاسخ به پرسش‌های تمام سینمادوستان

اگر یک سینمادوست حرفه‌ای هستید لابد پرسش‌های بسیاری در ذهنتان وجود دارد. اینکه چه جوری می‌شود فیلمنامه نوشت؟ چه جوری می‌شود کارگردان شد؟ مشکلات DVD را چگونه حل کرد؟ و... نویسنده مجله امپایر ۱۰ تا از عامترین پرسش‌ها را انتخاب کرده و با طرح آنها، پاسخ‌هایی را نیز ارائه کرده است. برخی از پاسخ‌ها شاید برای سینمادوست ایرانی با امکانات سینمایی حاضر در اطرافمان، کمی دور از ذهن و غیر کاربردی باشد اما بیشتر آنها راهکارهای مناسبی را در پیش رو قرار می‌دهند. اگر دنبال خواندن یک مطلب به درد بخور هستید این مطلب را بخوانید.

۱ فیلم‌های بد چگونه ساخته می‌شوند؟

این پرسش که از شایع‌ترین سوال‌ها در صنعت فیلمسازی است، یک پاسخ ساده دارد، هدف هیچ‌کس، ساختن فیلم بد نیست. اخیراً ویلیام گلدمن فیلمنامه‌نویس و برنده جایزه اسکار در پاسخ به پرسش یکی از نویسندگان تشریح امپایر که آیا تام کروز و نیکول کیدمن می‌دانستند «چشمان گاملاً بسته»، فیلمی نه چندان موفق در گیشه خواهد بود، گفت: «آن دو چنین نظری نداشتند. این سوال واقعاً از شما بعید است. مسلم است که هیچ‌کس نمی‌تواند چنین چیزی را پیش‌بینی کند». در واقع هر کس علاقه‌مند به درک بهتر عوامل متفاوتی است که یک فیلمنامه خوب را تهدید می‌کنند، باید بلادرنگ به فیلمنامه‌های اقتباسی گلدمن رجوع کند.

جدا از این واقعیت که فیلم بد هم جنبه واقعی زندگی است و غالباً برای افراد موجه و معتبر اتفاق می‌افتد، مسایل مالی و ذائقه‌های متغیر مردم را نیز نباید از نظر دور داشت. بگذارید بی‌پرده بگویم: فیلم بد پولساز است. قابل‌اعتمادترین مخاطبان سینما در جهان، نوجوانان دوازده تا شانزده ساله‌اند و همه‌هفته بدون توجه به تقدما و فقط به این دلیل که سرگرمی بهتری ندارند، به دیدن فیلم‌ها می‌روند. بسیاری از این فیلم‌ها با اتکا به بازارهای خارجی، کم‌کم و به تدریج و عمدتاً در سرزمین‌های غیرانگلیسی‌زبان، سرمایه خود را باز می‌گردانند و نهایتاً سود اندکی هم نصیب تهیه‌کنندگان می‌شود. اما عاقبت همه آنها، پخش از یکی از شبکه‌های تلویزیونی است.

۲ چگونه یک منتقد فیلم بشویم؟

ابتدا به این سوال پاسخ دهید: آیا یکی از والدین شما یا هر دو آنها: الف - یکی منتقد سرشناس ب - صاحب امتیاز یک روزنامه هستند یا خیر؟ اگر پاسختان مثبت است، شما احتمالاً یک منتقد بالقوه هستید.

در غیر این صورت، به موارد ذکر شده توجه کنید. یک منتقد مثل هر روزنامه‌نگار دیگری است. برای ورود و ادامه این راه، نکات مهمی باید در نظر گرفته شوند:

کار خود را در زمان معین شده انجام دهید؛ تمیز و پاکیزه بنویسید (به این معنی که ویراستاران و دبیران تحریریه برای اصلاح و تعدیل مطلب شما ساعت‌ها وقت صرف نکنند)؛ در چارچوب سیاست‌های هر مؤسسه انتشاراتی به آرمان‌های خود وفادار بمانید؛ با ناشران کنار بیایید؛ اطلاعاتی در مورد افترا و قوانین سرقت ادبی داشته باشید؛ واقعیت‌ها را ببینید و به وظایف خود پای بند باشید.

فیلم‌دین زیاد هم کمک بسیار بزرگی است (از آن علاقه‌مندان باشید که از هر فیلم نکاتی را یادداشت می‌کنند). توجه خود را معطوف به همه نوع سینمایی بکنید. نشان دادن علاقه جدی به مثلاً سینمای ایران، جای پای شما را در این میان محکم خواهد کرد، اگر چه ممکن است به نوعی تکرار و ملال نیز بینجامد. اگر برای یک نشریه دانشجویی می‌نویسید، دقت کنید که دیدگاهتان نسبت به صنعت فیلمسازی، مثل آنها با شک و تردید همراه باشد. به مطالب نشریه مورد نظران نگاه کنید و نمونه مقاله یا نقد خود را براساس نیازها و روش آنها بنویسید. نمونه کار یا سابقه شفلی‌تان را هرگز از طریق پست الکترونیک نفرستید، نام سردبیر نشریه را نوشته و بلافاصله به اصل مطلب بپردازید. اگر هیچیک از موارد فوق مؤثر نیفتاد، از پدرتان یاری بطلبید، البته اگر وی سردبیر نشریه است!

۳ چگونه می‌توان فیلم‌ها را از اینترنت دریافت و ذخیره کرد؟

دریافت و ذخیره فیلم‌های موفق اخیر به صورت مستقیم امکان‌پذیر است. هر روزه تقریباً می‌شود به ۲۵۰/۰۰۰ فیلم از طریق اینترنت دسترسی پیدا کرد که فیلم ماتریکس معروفترین آنهاست. این کار کاملاً غیرقانونی است و زمان زیادی را نیز می‌طلبد (از ۴۰ دقیقه تا ۴ ساعت). در دسر دریافت فایل‌های ناقص و ذخیره‌های نصفه و نیمه را هم باید به جان خرید. کیفیت فیلم‌ها هم شبیه نسخه‌ای از فیلم هاننبال است که می‌شود با زیر نویس آلمانی در هر گوشه‌ای از بازار پیدا کرد. اگر واقعاً می‌خواهید این کار را امتحان کنید (البته اگر گرفتار شدید، ما هیچ مسئولیتی نمی‌پذیریم) بدانید که دریافت‌کنندگان حرفه‌ای، زیرکانه وارد سایت فیلم شده و با آن ارتباط برقرار می‌کنند. به دلایلی کاملاً آشکار،

آدرس سایت‌های موجود برای دریافت و ذخیره در دسترس همگان قرار ندارد. روش دیگر که قانونی و بی‌درد سر است، جستجو در برخی شرکت‌های فیلمسازی است که عملاً شروع به فرستادن تولیدات خود به صورت مستقیم کرده‌اند، در این زمینه میراماکس گوی سبقت را از رقیبان خود ربوده و فیلم اخیر سارا پولی، «Guine vere» را برای عرضه به صورت دریافت و ذخیره در سایت www.miramax.com قرار داده است. در حالی که شرکت سونی سایت خود را به آدرس MovieFly.com بهار امسال راه‌اندازی می‌کند. اگر مایل به دریافت و ذخیره فیلم‌های کوتاه یا نمونه فیلم از وب سایت شرکت‌های فیلمسازی هستید، این کارها تماماً قانونی است و دستگاه رایانه شما، مطمئناً آلوده به ویروس نخواهد شد.

۴ چگونه امضای هنرپیشه محبوبتان را به دست آورید؟

جمع‌آوری امضای افراد سرشناس امروزه تجارت پرسودی است. نیل پالمو یکی از شرکای مؤسسه لندن **Store Cinema** در این مورد چنین می‌گوید: راستش را بخواهید، صنعت امضا آلوده به انواع حقه‌هاست. اینترنت هم به نوبه خود یک میدان مین است. حتی اگر به امضا و دست خط مورد نظران دسترسی پیدا کنید، اما واقعا نمی‌فهمید که آنچه یافته‌اید نسخه اصل است یا بدل. شاید کسی آسوده‌خاطر در خانه نشسته باشد و خودش را به جای جینفر لوپز جا بزند». قیمت‌ها در فروشگاه استلی گیونز در لندن تقریباً از ده پوند (برای امضای جیم دیویدسن) شروع شده و تا هزاران پوند (۹۵۰۰۰ پوند برای امضای جیمز دین و موبلین مونرو) هم می‌رسد. غیر از

سرزدن به فروشگاه‌های ویژه راهپای دیگری نیز وجود دارد. جلسات نمایش فیلم و رجوع به سایت هنرمندان مشهور راهی مطمئن است. اگر چه به گفته پالمو: «بسیاری از ستارگان سینما، دستگاه‌هایی دارند که به جای خودشان امضا می‌زند». او ادامه می‌دهد: «خلاصه بگویم، فقط وقتی مطمئن شوید، که با چشم خودتان فرد را در حال امضا کردن دیده‌اید و یا یکی با ارایه سند معتبر و رسمی بخرید. در غیر این صورت، تضمین صددرصدی وجود ندارد. به همین خاطر است که عده‌ای گارانتی هم می‌کنند. در مورد قیمت هم، نسخه‌های امضا شده فیلم‌ها هنوز بالاترین قیمت را دارند. مثلاً عکس راسل کرو ۵۰ پوند برای شما آب می‌خورد. در حالی که یکی از

عکس‌های امضا شده او به نقش گلابدیا تور ۹۰ پوند می‌آورد. قیمت عکس و امضای عادی آنجلینا جولی هم همان ۵۰ پوند می‌آورد. اما فیلم «تامب راید» قیمت‌ها را دو برابر می‌کند. این را داشته باشید تا مطلبی را بگویم: عکس و امضای از جان تراولتا در فیلم زمین میدان نبرد، دارم که تنها ۲۰ پوند ارزش دارد. البته بدون مشتری است و خاک می‌خورد. شاید به ده دلار هم فروختش!

...

داستانی که در مورد دستگیری یک جیب‌بر - که بیرون سالن نمایش افتتاحیه «فردا هرگز نمی‌میرد» مشغول جمع کردن امضا بود - برسر زبان‌هاست. بیانگر ظاهر پرسود این لقمه گلوگیر است. پس بیرون مواظب جیب‌هایتان باشید!

۵ چگونه بلیت نمایش افتتاحیه فیلم‌ها را به دست آورید؟

بد نیست بدانید که همه فیلم‌ها نمایش افتتاحیه ندارند. لورنس آنکینسون مدیر عمومی بوئناویستا که مسؤول برنامه‌ریزی برای نمایش افتتاحیه فیلم‌های بزرگ تابستان امسال از جمله پرل هاربر و

ماندولین کابیتان کورلی است، در این مورد می‌گوید: «بستگی به این دارد که عوامل و هنرپیشگان فیلم در دسترس باشند و تاریخ مناسبی هم، پیش از آغاز نمایش سراسری، وجود داشته باشد. البته هزینه نمایش افتتاحیه هم باید از طریق پوشش رسانه‌ای رویداد تأمین شود». برای اینکه بدانید آیا فیلم مورد نظر شما اصلاً نمایش افتتاحیه دارد یا نه، می‌توانید به سایت پخش کنندگان فیلم رجوع کنید. برای کسب اطلاعات دقیق‌تر، وب‌سایت موسسات خیریه بزرگ می‌تواند به شما کمک کند. به‌ویژه اگر یکی از عوامل یا بازیگران از نامزدهای انتخاباتی شناخته شده باشند؛ چون این افراد معمولاً با رویدادهای عام‌المنفعه مرتبط هستند. اما حتی اگر زمان نمایش افتتاحیه یک فیلم را هم پیدا کنید، یافتن بلیت کار بسیار شاقی خواهد بود. اساساً تنها نمایش‌های

افتتاحیه‌ای که بلیت آن در دسترس همگان قرار می‌گیرد، نمایش‌های عام‌المنفعه یا خیریه است. بنابراین همان مؤسسه خیریه بلیت را هم می‌فروشد. سازمان‌های خیریه بزرگ‌تر نظیر صلیب سرخ، یونیسف و NSPCC برای حامیان وفادار خود فهرست نمایش‌های افتتاحیه آینده را ارسال می‌کنند. قیمت بلیت‌ها از ده پوند تا ۲۵۰ پوند متغیر است و البته هر چه قیمت‌ها بالاتر باشد، برنامه‌های جنبی بیشتری هم اجرا می‌شود، مثل میهمانی پس از نمایش یا صرف شام با حضور بازیگران.

سایر نمایش‌های افتتاحیه بیشتر به‌عنوان یک میهمانی سپاسگزاری از عوامل دست‌اندرکار فیلم و با دعوت از آنان برگزار می‌شود. اما تعداد معدودی بلیت هم با برگزاری مسابقه‌هایی در رسانه‌های عمومی و اینترنت میان علاقه‌مندان توزیع می‌شود. در هر حال، اگر همه هدف شما دیدن ستاره‌های سینماست، می‌توانید صبح زود از خانه بیرون بروید و جلوی سینما منتظر بمانید. احتمالاً جولیا رابرتز و تام کروز را در حال قدم زدن خواهید دید. امضا گرفتن از آنها هم رایگان است، کاری که در داخل سالن سینما قادر به انجام آن نیستید. چرا که شخصیت‌ها از افراد عادی جدا می‌شوند.

۷ چگونه می توانیم در سالن سینما، نارضایتی خود را ابراز کنیم؟

برای همه ما اتفاق افتاده است: خراب شدن پرژکتور، صدای خرد شدن پیس در دهان، حرف زدن تماشاگران ردیف جلو و زنگ تلفن همراه یک نفر در لحظه اوج فیلم، تجربه سینما رفتن شما را ضایع کرده است. بنابراین طبیعی است که شاک می باشید. اما بهترین روش برای اعلام نارضایتی بدون جلب توجه دیگران چه می تواند باشد؟

و بلافاصله نارضایتی تان را ابراز کنید. چرا که در این صورت بخت ما برای عادی کردن اوضاع و تلف نشدن وقت شما بیشتر است. این پاسخ یکی از مدیران سینما در لندن است. مؤدب باشید لیخند بزیند و آرام و با دقت به مخاطبتان تذکر بدهید: «سالن گرم است. اما آرامش خود را حفظ کنید. تاکنون هیچ موردی از برخورد خشن دیده نشده است. نیروهای امنیتی هم همیشه حاضرند. سینما در پایان روز هم سینماست. هدف ما سرگرم کردن مردم است و نه تبدیل زندگی آنها به جهنم». شکایت کردن همیشه هم بیفیده نیست. غالب اوقات، تلاش برای ادب کردن تماشاگران ناراحت، منجر به بازپرداخت هزینه، ارایه بلیت مجانی و یا حتی شرکت در تورهای تفریحی می شود.

بیشتر شکایتها مربوط به سروصدای اطرافیان و به ویژه بچه‌های زیر دوازده سال است. صدای زنگ تلفن همراه هم غالباً مشکل ساز می شود. ۹۹/۹ درصدنمایش فیلمها بدون دردسر پایان می یابد. اما گاهی اوقات افرادی هم پیدا می شوند که دوست دارند فریاد بزنند. من پشت خط هستم!»

با خودکار به روی یک تکه کاغذ نوشته شده باشد، دوبار نگاه نمی کند، پس با یک نرم افزار مناسب کار کنید و یا از طرح کلی یک فیلمنامه چاپ شده پیروی نمایید. نوشتن خلاصه‌ای از مضمون داستان هم می تواند کمکتان کند. البته خلاصه شما باید شرح دقیقی از داستان و شخصیت‌های آن باشد. در مورد حجم مطلب، قانون نوشته یا نانوشته‌ای وجود ندارد. اما بنا بر یک عرف، هر صفحه مطلب برابر یک دقیقه از فیلم است. سعی کنید حجم نوشته تان کم باشد و تا می توانید آن را بازنویسی کنید. از ابتکاری بودن ایده تان هم اطمینان حاصل کنید. آنچه تا به حال گفته شد، بخش آسان ماجراست. تلاش برای یافتن تهیه کننده‌ای که حاضر به مطالعه طرح شما باشد، داستانی جذاب و جداگانه دارد. هیچ یک از استودیوهای بزرگ فیلمسازی توجهی به دست نوشته‌های افراد عادی نمی کنند. حال برای جدی تر شدن ماجرا، نماینده‌ای از جانب خود انتخاب کنید تا پیگیر کار شما شود. حتی این امر هم تضمینی برای پذیرفته شدن اثر شما نیست. برخی مؤسسات انتشاراتی یا شرکت‌های مستقل فیلمسازی امکاناتی را فراهم می کنند تا فیلمنامه شما حداقل در معرض دید عموم مردم قرار بگیرد. سایت اینترنتی Shark Script راهنمای فیلمنامه نویسان است و سایت Shooting people با ارسال e.mail رایگان به نویسندگان مستعد و فیلمسازان تازه کار، زمینه‌های رشد آنان را مهیا می کند.

۶ چگونه یک فیلمنامه بنویسیم؟

در جایی که همه مشاغل نیازمند داشتن ویژگی‌ها و مهارت‌های متفاوت است، نویسندگی این چنین نیست. تنها معیار نویسندگی، نوشتن است. نویسندگی شغلی تمام وقت محسوب نمی شود و معمولاً احتمال تبدیل یک فیلمنامه به فیلم، بسیار کم است. در هر حال، اگر ایده‌ای دارید که قابلیت تبدیل شدن به یک فیلمنامه را داراست، ناامید نشوید؛ چرا که راههای زیادی برای مورد توجه واقع شدن وجود دارد. بیشتر مهارت‌های مورد نیاز برای نوشتن فیلمنامه کاملاً واضح است: ایده‌های بکر و توانایی به سرانجام رساندن آن در مرحله نوشتن، داشتن یک طرح منسجم ضروری است. هیچ تهیه کننده‌ای به متنی که بدخط و

۸ چگونه می توان DVDهای Region 1 را تماشا کرد؟

express.com, amazon.com و Barnesandnoble.com برای یافتن DVDهای ناشناخته تر به کار می روند. و سرانجام، فروشگاههای SRS, World The Cinema Store Laser معمولاً دیسک فیلم‌های روز را بلافاصله پس از اکران روانه بازار می کنند. البته هزینه این DVDها دوبرابر DVDهای اینترنتی است.

به نمایندگی‌های مستقل، این امر میسر خواهد بود. البته به یاد داشته باشید که با این کار گارانتی دستگاه شما دیگر اعتباری ندارد. با تجهیز دستگاه به سیستم پخش چند منطقه‌ای (Multi Region) از طریق اینترنت و فروشگاه‌های معتبر خرید DVD را آغاز کنید. Play742.com ظاهراً ارزان‌ترین و بهترین سرویس دهنده دیسک‌های Region 1 است. سایت‌های دیگر از جمله

اولین وسیله مورد نیاز، یک Player-DVD چند منطقه‌ای است که می توان با ۲۰۰ پوند (حدود ۲۸۰ هزار تومان) یکی از آنها را از فروشگاه‌های لوازم الکترونیکی تهیه کرد. اگر یک دستگاه Region 2 دارید، با دانستن Code Pass می توانید از برنامه‌های مناطق دیگر به طور کامل استفاده کنید. جستجوگرهای اینترنتی شما را دریافتن رمز عبور یاری می کنند. راه دیگر، تبدیل دستگاه است که با پرداختن مبلغی ناچیز

۱۰ چگونه فیلم‌های کلاسیک و فراموش شده سینما را پیدا کنیم؟

اگر به دنبال یک نسخه از فیلم کلاسیک محبوب خود هستید و آن را جایی پیدا نمی‌کنید، بهتر است که کار را به دست کاردان بسیاری، استیوماسکل از مدیران Cinema Store که کار آن جستجو و یافتن نوارهای ویدئویی فیلم‌هایی قدیمی است، در این باره می‌گوید: «تمام دست دوم فروشی‌های لندن را می‌گردیم. به فروشگاه‌های اشیای قدیمی و نمایشگاه‌های فیلم هم در سراسر بریتانیا سر می‌زنیم. چرا که با پیدایش DVD، بسیاری از مجموعه‌داران، نوارهای ویدئویی خود را به حراج گذاشته‌اند. پس می‌توان فیلم‌های مورد نظر را در آنجا پیدا کرد. اگر جستجو به نتیجه نرسید، راه‌های دیگری در نشریات پیشنهاد شده است که می‌توانید آنها را امتحان کنید.

اما محبوبترین کلاسیک که در حال حاضر خواهان فراوان دارد، کدام است؟ بیشترین درخواست‌ها برای فیلم سینمایی روزی روزگاری آمریکا و *of the Rings* Lord ارایه می‌شود. هر چه نسخه فیلم قدیمی‌تر و نایاب‌تر باشد، قیمت آن هم بالاتر است. فیلم‌های معمولی ۲۰ پوند می‌ارزند. اما فیلم‌های نایاب و کمیاب قیمتی متغیر میان ۴۰ تا ۶۰ پوند دارند. در هر حال ماسکل به طرفداران برخی فیلم‌های نایاب توصیه می‌کند که کمی حوصله داشته باشند: «ممکن است مثلاً *Lord of the Rings* دوباره اکران شود».

پیشنهاد بهتر، دنبال کردن برنامه‌های تلویزیونی است. احتمالاً در یک بعدازظهر داغ یا نیمه‌های شب برخی فیلم‌ها از بایگانی درآمده و پخش می‌شوند. تلاشهایی برای رفع این نقیصه صورت گرفته و قرار است نوارها زیر عنوان‌های مشخص به بازار عرضه شوند. این بازیابی نوارها شامل فیلم‌های کلاسیک و جدید - هر دو - می‌شود. سکوت بره‌ها از جمله نوارهای نایاب است.

استیوماسکل در پایان می‌افزاید: «اما وقتی به فیلمی بر می‌خورم که سالهاست آن را ندیده‌ام، هنوز هم هیجان زده می‌شوم...»

۹ چگونه سرمایه اول خود را تامین کنیم؟

به راحتی. با ویدئو کلوب محله خود قرار ببندید. یک فیلمنامه درجه یک بنویسید (مثلاً عشق حقیقی)، آن را بفروشید و از محل درآمدش، فیلمی مستقل و جریان‌ساز بسازید (شاید سگدانی). اگر نام شما کوشش‌تان را نتینو نیست، نگران نشوید، راه‌های دیگر را امتحان کنید.

نیک لائو که فیلم «خداحافظ چارلی برایت» اولین کار اوست، در این مورد می‌گوید: «فیلمی را بسازید که واقعاً دوست دارید، که اگر این طور نباشد، غلبه بر مشکلات ساخت فیلم برایتان غیرممکن می‌شود».

لاو کار خود را از دوازده سال پیش و به عنوان بازیگر آغاز کرد: «در فیلم ویدئویی Boy George نقش یک دهنده را داشتم. شبانه روز کار می‌کردم و آخر سر هم پولی دریافت نکردم». به عقیده او، کار سخت و حضور مداوم در صحنه سرمایه‌ای با ارزش است. «برای فیلم ساختن به خدا توکل کنید، اما پول و سرمایه را فراموش نکنید در یک جمله، باید بتوانید فیلم خود را بفروشید. اگر موفق شدید، هدف بعدی‌تان، شرکت‌های بزرگ باشد. خیلی از مردم نگران نظارت کله‌گنده‌ها هستند. اما *Croupier* مثال خوبی در این زمینه است. «کارتر را بگیرد» (*Get Carter*) را دیده‌اید؟ واقعاً خیلی عجیب است که کارگردان هر دو فیلم یک نفر است، نه؟»

داشتن شعور اقتصادی و قدرت بیان خوب هم نعمت‌بزرگی است. نیلا لائو می‌گوید: «برای پیدا کردن سرمایه‌گذار در فیلم اولم، شش ماه تمام دوندگی کردم. غافل از اینکه من هنوز ناشناخته‌ام. بنابراین یک گام عقب‌تر رفتم. یک فیلم کوتاه ساختم که کمی سر و صدا به پا کرد و برایم سابقه کار شد. در عرض دو هفته، سه چهار سرمایه‌گذار برای تأمین هزینه فیلم من سر و دست می‌شکستند.»

کلام آخر اینکه: «هرگز ناامید نشوید!»